

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8800 AB FRANEKER

Jaarrekening 2022

23 mei 2023

**Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8800 AB FRANEKER**

Jaarrekening 2022

INHOUDSOPGAVE	Pagina
1. Accountantsrapport	
1.1 Beoordelingsverklaring	3
1.2 Algemeen	6
2. Bestuursverslag	
2.1 Bestuursverslag	8
3. Jaarrekening	
3.1 Balans per 31 december 2022	25
3.2 Staat van baten en lasten over 2022	27
3.3 Grondslagen voor waardering en bepaling saldo baten en lasten	28
3.4 Toelichting op de balans	30
3.5 Toelichting op de staat van baten en lasten	33

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Harlingerweg 18
8800 AB FRANEKER

Referentie: 15125JB
Betreft: jaarrekening 2022

Leeuwarden, 23 mei 2023

Geacht bestuur,

Hiermede brengen wij u verslag uit van onze werkzaamheden omtrent de jaarrekening 2022 van uw stichting.

De balans per 31 december 2022, de staat van baten en lasten over 2022 en de toelichting, welke tezamen de jaarrekening 2022 vormen, zijn in dit rapport opgenomen.

1.1 Beoordelingsverklaring

Onze conclusie

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke te Franeker over 2022 beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke per 31 december 2022 en van het saldo baten en lasten over 2022 in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk.

Deze jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de staat van baten en lasten over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening.'

Wij zijn onafhankelijk van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de RJK. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:

- Het verwerven van inzicht in de entiteit en haar omgeving en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang voor zullen doen als gevolg van fouten of fraude, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;
- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de entiteit en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;
- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de entiteit ;
- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;
- Het verkrijgen van assurance-informatie dat de jaarrekening overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de entiteit;
- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;
- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij vertrouwen hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan. Tot het geven van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Thoracc Adviseurs en Accountants B.V.

D.H. de Boer
Accountant-Administratieconsulent

1.2 Algemeen

Oprichting

Blijkens de akte d.d. 06-06-1994 werd de Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Franekeradeel per genoemde datum opgericht.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41004874.

Doelstelling

De doelstelling van de Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke kan als volgt worden omschreven:

- Beheer, onderhoud en restauratie van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke.

Bestuur

Het bestuur wordt gevormd door:

- T. Twerda (voorzitter)
- J.H. Tromp (secretaris)
- A. Osinga (penningmeester) (t/m 28-2-2023)
- J.R. Bekkema (bestuurslid)
- J.S. Jukema (bestuurslid)
- G.M. Zoodsma (bestuurslid) (t/m 31-1-2023)
- J.M. Hendriksen e/v Nippel (bestuurslid)
- D. Bijlsma (penningmeester) (vanaf 1-2-2023)
- G. Bouma (bestuurslid) (vanaf 1-2-2023)

Gevolmachtigde:

- G. van Dijk (coördinator)

2. BESTUURSVERSLAG

Stichting tot behoud van
monumenten in de gemeente
Waadhoeke

Activiteitenverslag /
bestuursverslag **2022**

Activiteitenverslag / bestuursverslag 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	10
1. Doel van de stichting.....	12
2. Bestuur en organisatie.....	13
3. Nieuws uit 2022.....	15
4. Monumenten	17
5. Molenaars en vrijwilligers	20
6. Financiën	21
7. Voornemens voor 2023.....	22
7. PR en communicatie	23
8. Tot slot.....	23

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2022 van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke te Franeker.

Voor onze monumenten is 2022 wederom een goed jaar geweest. Onze stichting heeft twee monumenten in eigendom gekregen waardoor ons bezit nu op 20 rijksmonumenten uitkomt. Er is veel aandacht geweest voor onze monumenten, de molens hebben veel gedraaid en bij diverse monumenten zijn noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden verricht. Na een grondige restauratie is molen Fatum opgeleverd en weer inzetbaar voor het waterschap. Daarnaast is gestart met de restauratie van het uurwerk in de toren te Deinum en de luidklokken van de toren te Marsum. Deze zullen in 2023 worden opgeleverd.

De gegevens over de financiën van onze stichting zijn in dit verslag kort opgenomen. Het financieel overzicht staat uitgebreid in de jaarrekening, de door de accountant opgemaakte rekening en verantwoording over 2022.

Een oude prent door Pieter Bast van Franeker met de Martinatoren prominent aangegeven

In 2022 zijn er mutaties geweest in de bestuurssamenstelling. Mevrouw G. de Boer is afgetreden als bestuurder. De heer G. Bouma is toegetreden in het bestuur. Ook is een nieuwe penningmeester toegetreden in het bestuur. De heer D. Bijlsma wordt de nieuwe penningmeester. Door de overdracht zal begin 2023 de oud penningmeester definitief als bestuurslid stoppen. De heer Jan Tromp is herbenoemd als secretaris tot oktober 2026.

De verhoudingen binnen onze Stichting en de verhoudingen tot overige stichtingen, organisaties en partijen met betrekking tot cultureel erfgoed zijn plezierig en goed te noemen.

Wel zijn er financiële zorgen over enkele monumenten met een lage herbouwwaarde. Voor deze monumenten is de instandhouding via de geldende SIM regeling financieel lastig door de lage bijdrage van het Rijk. Ook blijkt het erg lastig om met behulp van de fondsen de restauraties financieel rond te krijgen. Hiernaast zijn de niet-subsidiabele kosten t.b.v. onderhoud van het molenerf en de stijgende verzekeringskosten e.d. moeilijk te financieren. Het blijkt geen vanzelfsprekendheid dat er voldoende financiële middelen voor de instandhouding van cultureel erfgoed beschikbaar wordt gesteld. Wij zullen de gemeente blijven wijzen op onze

gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de monumenten, dat wil zeggen ons aller cultureel erfgoed.

In de communicatie neemt de website en de nieuwsberichten een belangrijke plaats in. Overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Provincie Fryslân blijft structureel, net als het jaarlijks overleg met de vrijwillige molenaars en diverse bijeenkomsten met de Vereniging De Hollandsche Molen en de collega-monumenteninstellingen in het 'Monumintehûs Fryslân'.

Ten slotte, de medewerking van gemeente Waadhoeke, provincie Fryslân, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en niet te vergeten de diverse lokale en particuliere fondsen en hun bijdragen voor onderhoud en restauraties zijn ook in 2022 van groot belang geweest voor het bereiken van de hoofddoelstelling van onze Stichting: het bevorderen en verzekeren van de instandhouding van onze monumenten in de gemeente Waadhoeke.

De in 2022 verkregen monumenten zijn de kerktoren te Spannum en de molen bij Winsum. Deze rijksmonumenten waren voorheen in eigendom bij gemeente Littenseradiel, stichting monumenten Littenseradiel en vanaf 2018 in eigendom bij gemeente Waadhoeke.

Voor deze monumenten zijn de bestaande beschikkingen voor instandhouding overgeschreven naar onze stichting en de monumenten zijn voor brand en storm verzekert bij Donatus.

de kerktoren te Spannum

molen Langwert bij Winsum

Doel van de stichting

De Stichting is op 6 juni 1994 opgericht en heeft als doelstelling:

“Het bevorderen van de instandhouding van monumenten en het beheren van de bij ons in eigendom zijnde monumenten als bedoeld in de erfgoedwet en de gemeentelijke erfgoedverordening, voor zoveel gelegen binnen de grenzen van de gemeente Waadhoeke. De Stichting tracht het doel te verwezenlijken door:

- Het in juridisch eigendom verwerven van monumenten
- Het op professionele wijze in stand houden en beheren van de rijksmonumenten
- Het adviseren van derden over beheer en onderhoud van rijksmonumenten
- Het vergroten van het draagvlak onder de bevolking voor monumenten / cultureel erfgoed.
- De verwerving van geldmiddelen
- Alsmede alle andere wettige middelen die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

1. Bestuur en organisatie

Het bestuur van de Stichting bestaat uit:

T. Twerda	Franeker	voorzitter
A. Osinga	Menaam	Penningmeester (uittredend) (t/m 28-2-2023)
D. Bijlsma	Franeker	Penningmeester (vanaf 1-2-2023)
J. H. Tromp	Deinum	secretaris
J.R. Bekkema	Schalsum	lid
J.S. Jukema	Sexbierum	lid
G. Bouma	Dokkum	lid (vanaf 1-2-2023)
G.M. Zoodsma-de Bier	Minnertsga	lid (t/m 31-1-2023)
J.M. Nippel	Franeker	lid

Het bestuur wordt ondersteund door een coördinator (gemandateerd) die belast is met de taken van de secretaris en de interne organisatie van de Stichting:

G. van Dijk	Leeuwarden*	Algemeen coördinator
-------------	-------------	----------------------

*Steunpunt Monumentenzorg Fryslân

Het bestuur heeft in 2022 vijf keer regulier vergaderd. Doordat de vele beperkingen en richtlijnen ten gevolge van het coronavirus vanaf januari 2022 werden versoepeld konden de vergaderingen weer "normaal" en voltallig plaatsvinden. De bouw- en restauratiewerkzaamheden ondervonden geen problemen meer door Corona, maar door de overspannen markt is het in de gehele sector erg druk waardoor er minder onderhoud kon worden uitgevoerd dan gepland.

De administratieve organisatie van de Stichting wordt per jaar geëvalueerd en waar mogelijk verbeterd. Hierin zijn de verantwoordelijkheden van de bestuursleden vastgelegd. De coördinatie van de restauraties en onderhoudstaken per monument wordt verzorgd door de algemeen coördinator. Hiervoor heeft de coördinator regelmatig contact met de molenaars en de aannemers.

De algemeen coördinator staat garant voor een gestroomlijnde gang van zaken. Dit betreft ook controle op de vastgelegde processen. Een goede communicatie met de overheden en het vlottrekken van grotere onderhoudsklussen / restauraties was ook in 2022 een noodzakelijk en belangrijk aspect. Begeleiding van het restauratieproces van de rijksmonumenten en alle voorkomende werkzaamheden daaromtrent met als doel een maximaal behoud van de monumentale en cultuurhistorische waarden van de rijksmonumenten. Een belangrijke rol, naast die van de coördinator en het

bestuur, is weggelegd voor de Monumentenwacht die de inspectierapporten opstelt, en uiteraard de gediplomeerde molenaars. Zij zien als eerste de noodzaak van onderhoud of herstel en lossen, in goed overleg met de coördinator, ook regelmatig zelf kleine mankementen op.

Voor de financiële administratie werkt de coördinator nauw samen met de penningmeester. Het kostenbewakingssysteem, met als doel overschrijdingen en verkeerde boekingen van onderhoudskosten (Brim/Sim) te voorkomen, werkt goed. Door dit systeem is er een goed inzicht in de actuele stand van zaken van de onderhoudskosten en de verkregen subsidies per monument over de lopende instandhoudingsperiode.

Organisatiestructuur:

De stichting heeft een bestuur, bestaande uit 7 personen. Naast voorzitter, secretaris en penningmeester zijn er 4 algemene bestuursleden. In de statuten staat vastgelegd dat het bestuur minimaal uit drie en maximaal uit 7 bestuursleden bestaat. De leden van het bestuur worden door het bestuur benoemd voor een periode van maximaal vier jaar en zijn na verloop van deze periode direct (her)benoembaar voor een zelfde periode, met een maximum van drie periodes. De bestuurders krijgen, naast gemaakte onkosten, geen vergoeding voor hun werkzaamheden als bestuurder.

Voor de uitvoering en coördinatie van de dagelijkse werkzaamheden en de beleidsvoorbereiding en –uitvoering leent de Stichting een algemeen coördinator in van stichting Steunpunt Monumentenzorg Fryslân. De algemene coördinator is ingeschreven bij de KvK met beperkte volmacht. De algemene coördinator wordt voor eventuele bijzondere projecten ondersteund door medewerkers van respectievelijk Monumentenwacht Fryslân en het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân. De volledige werkwijze van de stichting is vastgelegd in de administratieve organisatie welke is vastgesteld in mei 2019.

2. Nieuws uit 2022

Bestuur

Zoals genoemd in het voorwoord, zijn er wijziging in het bestuur geweest in 2022. Algemeen bestuurslid mevrouw G. de Boer is in 2022 gestopt en haar plaats is ingenomen door de heer G. Bouma. Ook is er een nieuwe penningmeester bereid gevonden om de taken van de huidige penningmeester over te nemen. Door de overdracht van de financiën zal de huidige penningmeester in het voorjaar 2023 de taken volledig hebben overgedragen.

Het rooster van aftreden is niet opgevolgd ten gevolge van de nasleep van de lastige periode van coronabeperkingen.

Subsidie Instandhouding Rijksmonumenten (SIM)

Voor de huidige SIM-periode is in 2022 weer veel onderhoud aan onze monumenten verricht. De totale jaarlijks te besteden kosten voor instandhouding van de monumenten is geen vast bedrag. Alle monumenten hebben een goedgekeurd instandhoudingsplan van zes jaren, maar de periode van de monumenten komt niet altijd overeen. Deze kosten worden gedekt door de jaarlijkse bijdrage van het Rijk van 50% of 60%, de gemeente Waadhoeke en bij de rijksmonumentale molens door de provincie Fryslân 15%. Het is ons voornemen om ongeveer het jaarlijks bedrag aan inkomsten voor onderhoud, ook daaraan te besteden. Maar het ene jaar zal dit minder zijn dan gemiddeld en een ander jaar meer dan gemiddeld. Het is van belang dat het beschikbare budget in de gehele SIM periode van 6 jaren wordt besteed. De jaarlijkse besteding per monument is hieraan ondergeschikt.

Stimuleringsregeling Monumenten (Provincie Fryslân)

Van de subsidieregeling "Stimuleringsregeling monumenten" van de provincie Fryslân is voor restauratie van monumenten een jaarlijks budget beschikbaar. In 2022 is een aanvraag ingediend voor restauratie van het dak van de theekoepel. Hierop is in december 2022 een beschikking afgegeven. Het uurwerk te Deinum en de luidklokken te Marsum, welke zijn gestart in 2022 heeft in 2021 een beschikking van provincie Fryslân mogen ontvangen. Naast de provinciale beschikking op het uurwerk te Deinum en de luidklokken van Marsum heeft het Rijk en enkele fondsen een aanvullende subsidie afgegeven voor deze klinkend erfgoedmonumenten.

Naast de restauratieregeling van de provincie Fryslân is er voor molens de mogelijkheid om voor onderhoud (instandhouding) 15% subsidie te krijgen naast de afgegeven SIM-beschikking van het rijk. Het maximale subsidiebedrag van provincie Fryslân bedraagt € 9.000,- (15% van € 60.000,-) over de gehele SIM-periode van zes jaren. Nagenoeg alle rijksmonumentale molens in Fryslân in eigendom bij stichtingen ontvangen deze 15% instandhoudingssubsidie van provincie Fryslân. In 2022 hebben wij voor onze nieuwe molen Langwert een bijdrage aangevraagd en deze is gehonoreerd. Dit betreft de onderhoudsperiode 2020-2025.

En verder...

Voor 2022 is aan onze Stichting een gemeentelijke subsidie toegekend van € 122.500,-- Deze jaarlijkse subsidie komt overeen met ons verzoek om dit voor een periode van zes jaren beschikbaar te stellen. De gemeente heeft inmiddels onze stichting een beschikking voor de periode 2020 – 2025 gegeven. Het grote voordeel van een toezegging voor een langere periode is een stukje zekerheid en uiting van

vertrouwen van beide kanten. Ook de beschikkingen van de Rijksdienst zijn voor perioden van zes jaren.

Aangezien de overname van twee rijksmonumenten in 2022 is afgerond, heeft de gemeente in 2022 een aanvullende bijdrage van € 11.653,-- overgemaakt. Ook deze bijdrage is structureel en met dezelfde periode als de andere beschikking.

Onze Stichting heeft van gemeente Waadhoeke bij brief van 19 februari 2019 toestemming gekregen gebruik te kunnen maken van de 'Regeling verantwoording subsidie kleine instellingen Waadhoeke', waarbij, onder voorwaarden, met een beoordelingsverklaring kan worden volstaan.

3. De monumenten

De Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke heeft 20 rijksmonumenten in eigendom in december 2022. Welke bestaan uit 23 objecten (Vier Thee huisjes is 1 monument).

Het soort monument (kerk, molen, woning e.d) of het gebruik daarvan kan per object een andere benadering vragen. Voor een monumentenstichting is het belangrijk om een visie te hebben over de omgang met de monumenten/monumentenstatus en om de aanwezige monumentale waarden te waarborgen.

Een functie voor een monument is soms noodzakelijk om het monument in stand te houden. In het algemeen is onze visie als monumentenstichting "behoud gaat voor vernieuwing", m.a.w. geen wijzigingen in de huidige vorm en materialen. Onderhoud wordt terughoudend uitgevoerd met maximaal behoud van bestaande materialen.

Onze visie over de omgang met rijksmonumenten is omschreven in ons visiedocument.

	monument	Mon.nr.	Adres
1	Toren Firdgum	15717	Camstrawei 7, Firdgum
2	Toren Sexbierum	15756	Tsjerkepaed 1, Sexbierum
3	Toren Oosterbierum	15724	Haerdawei 1, Oosterbierum
4	Toren Franeker	15669	Breedplaats 2, Franeker
5	Toren Tzummarum	15731	Tsjerkepaed 1, Tzummarum
6	Toren Dronrijp	28604	Tsjerkebuorren 1, Dronryp
7	Toren Deinum	28586	Tsjerkepaed 3, Deinum
8	Toren Marsum	28622	Buorren 20, Marsum
9	Toren Bitgum	28571	Buorren 13, Bitgum
10	Toren Ingelum	28613	Tsjerkeleane 4, Ingelum
11	Toren Minnertsga	8634	Meinardswei 3, Minnertsga
12	Molen Fatum	15876	Bij Wommelserweg 81, Tzum
13	Molen Arkens	15710	Bij Leeuwarderweg / van Andel-Ripkestraat, Franeker
14	Molen Duivenhok	15877	Bij Tritzum 5, Tzum
15	Vier Theehuisjes	15722	Noorderbolwerk 26, 27, 28 en 33 Franeker
16	Monumentale poort	15818	Bij Hocquart 23, Franeker
17	Liauckamapoort	8651	Liauckamaleane 2, Sexbierum
18	Korendragershuisje	15680	Eise Eisingastraat 28, Franeker
19	Molen Langwert	8529	Nabij Weakens 2, Winsum
20	Toren Spannum	21559	Tsjerkebuorren 8, Spannum

Verzekeringen

Alle monumenten zijn verzekert bij Donatus verzekeringen tegen brand en stormschade. Voor de kerktorens wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde vorkconstructie. De vier theehuisjes zijn naast storm en brand verzekert tegen vandalisme. In totaliteit omvat de verzekerde waarde van de 23 objecten in dec.2022 een bedrag van € 20.500.000,-- in 2022. De getaxeerde herbouwwaarde bedraagt € 38.800.000,--.

Stand van zaken restauraties / onderhoud van de monumenten 2022

Molen Fatum

De restauratiewerkzaamheden aan de vijzelbak en aanpassen vijzel van molen Fatum is in 2022 afgerond. In overleg met het waterschap "Wetterskip Fryslân" is de vijzel van de molen verlengt waardoor deze weer inzetbaar is bij groot waterbezwaar voor het waterschap. Wetterskip Fryslân heeft voor deze restauratie, naast provincie Fryslân, een grote financiële bijdrage geleverd.

Situatie 1969

Tijdens de restauratie

Situatie 2022

Toren Sexbierum

Het jaar 2022 was het laatste jaar voor de onderhoudsperiode van de kerktoren te Sexbierum. Er is in 2022 nog groot onderhoud uitgevoerd aan het binnenwerk van de toren. O.a. enkele grote scheuren in de meters dikke muren zijn hersteld.

Los metselwerk en oude rondbogen in de metersdikke zuidgevel

Stomschade

Op vrijdag avond 18 februari 2022 hebben diverse monumenten schade opgelopen. Kleine schades aan onze monumenten hebben wij zelf hersteld. Het torenkruis van de kerktoren te Oosterbierum en de loden bekleding van de theekoepel waren echter aanzienlijk zodat het herstel hiervan is uitgevoerd als verzekeringswerk. Het torenkruis te Oosterbierum was krom gewaaid en een grote kraan moest deze i.v.m. de ontstane gevaarlijke situatie snel afnemen. Totale schade ca. €10.000,--. Het

opgewaaide loden dak van de theekoepel is door een zinkwerker hersteld. De herstelkosten bedroegen ca. € 5.000,--. Met Donatus verzekeringen zijn deze schades inmiddels afgedaan.

Schade dak theekoepel

het krom gewaaide torenkruis

Stand van zaken onderhoud

Voor diverse andere monumenten in ons bezit is in 2021 regulier onderhoud verricht. Dit is uitgevoerd in het kader van de meerjarenplannen uit diverse SIM-periodes. Voor het ene monument bleef in 2022 het onderhoud beperkt tot plaatselijk schilderwerk, terwijl bij een ander monument groot onderhoud is uitgevoerd.

Klokken en uurwerken

In onze 12 kerktorens staan enkele zeer monumentale uurwerken en hangen vele monumentale luidklokken. Dit is een cultuurhistorisch en monumentaal waardevol bezit, maar erg gevoelig voor storingen en onderhoudsgevoelig. Ook in 2022 is er veelvuldig herstelwerk uitgevoerd aan de luidklokken en uurwerken. Het vraagt doorlopend aandacht om het luiden en de tijdsaanduiding functioneel te houden. Ook in 2022 zijn er diverse storingen geweest en is regelmatig spoedherstel uitgevoerd.

Ook alle andere voorkomende "reguliere" werkzaamheden zijn in 2022 weer aan de orde geweest. De jaarlijkse inspecties aan bliksemafleiders en algemene inspecties aan diverse monumenten zijn uitgevoerd.

Borging kwaliteit

Ook voor wat betreft 2022 zijn wij van mening dat het verrichte onderhoud en de restauraties van een goede kwaliteit zijn en deze met maximaal behoud van monumentale waarden zijn uitgevoerd. Deze noodzakelijke restauratiekwaliteit is mede verkregen doordat de kwaliteitsborging binnen onze organisatie steeds beter verloopt. Maar ook werken wij met aannemers die voldoende gekwalificeerd zijn en jarenlange ervaring bezitten in molenonderhoud en restauratiewerk. Zij hanteren het uitgangspunt dat bij onze stichting hoog in het vaandel staat: 'sober en doelmatig onderhoud met maximaal behoud van monumentale waarden'.

Inspecties van de monumenten

In 2022 heeft Monumentenwacht Fryslân diverse technische inspecties uitgevoerd. Gemiddeld wordt eens in de twee jaar een inspectie gedaan. Doordat er jaarlijks onderhoud wordt uitgevoerd evenals restauraties, is de algemene technische toestand van ons monumentenbezit de afgelopen jaren behoorlijk verbeterd.

Het bestand van al onze monumenten is op www.stichtingmonumentenwaadhoeke.nl terug te vinden.

4. De molenaars en de vrijwilligers van de theehuisjes

De molenaars

De molens hebben een molenaar nodig om te draaien / malen. Dit is voor het behoud van de molen ook noodzakelijk. De molenaars verrichten klein onderhoud, zoals het schoonhouden van de molen en het smeren van de draaiende onderdelen, waardoor de molen als werktuig optimaal kan functioneren. Dit is voor de Stichting zeer waardevol en kostenbesparend en dat waarderen wij zeer. De Stichting is de molenaars dan ook zeer erkentelijk voor hun inzet.

De molenaars zijn zeer gastvrij en stellen hun molen graag open voor publiek, zoals tijdens de Friese Molendag, georganiseerd door de werkgroep Friese Molendagen. Maar ook tijdens de Open Monumentendag in september draaien de molens en is publiek welkom.

Wel blijft ons molenaarsbestand een zorg. De molenaars zijn op leeftijd en kunnen het zware werk soms niet meer alleen verrichten. Wij zijn dan ook continu op zoek naar nieuwe molenaars, maar de spoeling is dun. Het is ons wel gelukt om in 2022 een nieuwe molenaar te vinden voor de gerestaureerde molen Fatum te Franeker. De teruggetreden molenaar van Fatum kon door zijn fysieke situatie de molen niet meer bedienen. Hij is uiteraard bedankt voor zijn grote inzet als molenaar de afgelopen jaren. Bij molen Fatum heeft de molenaar hulp van een vrijwilliger die hand- en spandiensten vervult.

Ook in 2022 is er in december in "De Poort van Franeker" een bijeenkomst georganiseerd waar de molenaars en vrijwilligers worden bedankt voor hun diensten en goede zorgen voor de molens. Nu het molenaarsambacht op de Unesco-werelderfgoedlijst van immaterieel erfgoed is geplaatst, is dit een geweldige erkenning voor dit mooie ambacht. Als dank voor hun inzet, was er voor de molenaars het traditionele snert eten en een presentje.

De vrijwilligers / huurders van de theehuisjes

De theehuisjes op het bolwerk worden vanaf april bij gelegenheden weer opengesteld. In de theehuisjes worden sierraden en andere curiosa aangeboden. De theekoepel is bij gelegenheid ook echt in gebruik als zodanig. Hier kunt u onder het genot van een kopje thee de 18de-eeuwse theekoepel bewonderen. In de coronatijd is er beperkt thee geschonken en hebben verscheidene kunstenaars er succesvol kunnen werken en hun kunst tentoongesteld.

Een wandeling over het bolwerk geeft een fraai beeld van de oude stadswal en haar bouwwerken. Door het openstellen van de theehuisjes komen ook deze monumenten meer tot hun recht.

5. Financiën

De totale exploitatiekosten bedroegen in 2022 € 197.821,- en de baten € 229.592,-. Het saldo is derhalve € 31.771,- positief.

Voor het onderhoud en restauratie van de 23 monumenten is in 2022 € 135.418,- besteed. Voor beheerkosten, verzekeringen en algemene zaken is € 61.660,- besteed. De uitgebreide financiële gegevens zijn in de financiële jaarrekening 2022 uitgewerkt.

De Stichting bezit een bedrag van circa € 269.402,- aan eigen vermogen. Dit kan in geval van financiële tekorten op restauraties of het opvangen van financiële tegenvallers worden benut. Tot nu toe is dit niet noodzakelijk geweest.

Voor de komende periode is er voor de meeste monumenten geen financieel probleem te verwachten. Voor de monumenten met een lage herbouwwaarde, o.a. de theehuisjes, is er in de huidige SIM-periode (2020-2025) wel een groot tekort. Door de lage herbouwwaarde is er weinig subsidie vanuit het rijk mogelijk. Het noodzakelijke onderhoud van deze monumenten is financieel nog niet gedekt.

6. Voornemens voor 2023

Voor het jaar 2023 is het de verwachting dat onze stichting een nieuwe website krijgt en iets meer aan PR gaat doen. In 2023 zullen volgens het rooster van aftreden twee mutaties plaatsvinden. Één bestuurder is herkiesbaar en één is aftredend.

Voor de molens zullen wij proberen extra molenaars te vinden of mensen stimuleren om een opleiding tot molenaar te gaan volgen.

Regulier onderhoud zal ook in 2023 worden uitgevoerd aan onze monumenten. Voor de toren te Oosterbierum is 2023 het laatste jaar van de huidige SIM-periode. Voor de toren te Oosterbierum zal voor april een nieuw PIP / subsidieaanvraag worden ingediend bij de RCE. Deze SIM-periode verloopt in 2023.

De restauraties van de luidklokken te Marsum en het torenuurwerk te Deinum zal in 2023 worden uitgevoerd en afgerond. En voor het dak van de theekoepel op het bolwerk zal fondswerving plaatsvinden en hopelijk ook nog de start van de restauratie.

7. PR en Communicatie

Onze doelstelling is om ons actiever op PR en Communicatie te richten. Voor onze organisatie is naamsbekendheid en reclame belangrijk, ook al is dat niet direct aantoonbaar. De landelijke en Friese monumentenorganisaties, monumenteigenaren en stichtingen en de werkgroepen zoals die in het Monumentenhûs in Leeuwarden, komen elkaar steeds weer tegen en hebben belang bij elkaars bestaan. Ook voor de communicatie naar buiten toe is het van enig nut om samen te werken en elkaar op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in monumentenland.

Onze Stichting heeft geen PR-commissie, maar het bestuurslid mevrouw Nippel verzorgt met de webmaster onze website. Ook worden nu vaker dan voorheen persberichten verstuurd en kunnen wij ons verheugen op regelmatige aandacht in de media.

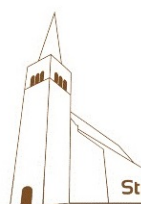
Het blijkt steeds weer dat onze Stichting voor overige monumenten- en moleneigenaren ook een vraagbaak is als het gaat om advies voor subsidies of verplichtingen vanuit monumentenzorg. In de rol als aanspreekpunt in de gemeente Waadhoeke vervullen wij die rol graag.

Om een breed publiek bekend te maken met en op de hoogte te houden van het Friese erfgoed en molens, is goed contact tussen molenaars onderling en met onze stichting noodzakelijk. Het werven van nieuwe (leerling)molenaars, en een goed contact met de kerkeigenaren zijn enkele speerpunten van onze PR.

8. Tot slot

Wij beogen in dit verslag een goed beeld te hebben gegeven van onze inspanningen en de plannen die wij hebben gemaakt, samen met de vrijwillige molenaars, om ons draaiende erfgoed in een toonbare stand te houden.

Het bestuur van Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Waadhoeke, Franeker, mei 2023

Stichting tot behoud van

monumenten in de Gemeente Waadhoeke

3. JAARREKENING

3.1 Balans per 31 december 2022

(Na bestemming saldo baten en lasten)

ACTIVA	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Monumenten	<u>20</u>	20	<u>18</u>	18
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Overige vorderingen	<u>28.382</u>	28.382	<u>57.941</u>	57.941
<i>Liquide middelen</i>		321.576		245.257
Totaal activazijde		<u><u>349.978</u></u>		<u><u>303.216</u></u>

Beoordelingsverklaring afgegeven d.d. 23 mei 2023

3.1 Balans per 31 december 2022

(Na bestemming saldo baten en lasten)

PASSIVA	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Overige reserves	<u>269.812</u>	269.812	<u>237.631</u>	237.631
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	32.879		4.263	
Overige schulden	32.871		46.465	
Overlopende passiva	<u>14.417</u>	80.167	<u>14.857</u>	65.585
Totaal passivazijde		<u><u>349.979</u></u>		<u><u>303.216</u></u>

Beoordelingsverklaring afgegeven d.d. 23 mei 2023

3.2 Staat van baten en lasten over 2022

	Realisatie 2022 €	Begroting 2022 €	Verschil €	Realisatie 2021 €
Baten				
Giften particulieren	25	-	25	-
Baten van particulieren	25	-	25	-
Subsidie Rijk	48.196	70.500	-22.304	65.756
Subsidie Provincie	26.641	66.000	-39.359	10.183
Subsidie Gemeente (deel toegerekend aan Monumenten)	74.788	146.500	-71.712	81.144
Baten van subsidies van overheden	149.625	283.000	-133.375	157.083
Bijdragen derden	18.684	35.000	-16.316	31.918
Baten van andere organisaties zonder winststreven	18.684	35.000	-16.316	31.918
Totaal netto-baten	168.334	318.000	-149.666	189.001
Besteed aan doelstellingen	135.418	210.500	-75.082	157.635
Saldo monumenten	32.916	107.500	-74.584	31.366
Overige baten				
Subsidie Gemeente (deel beheerskosten)	61.368	15.000	46.368	44.952
Baten van subsidies van overheden	61.368	15.000	46.368	44.952
Rente	-	-	-	10
Overige baten	-	-	-	10
Diverse ontvangsten	300	-	300	157
Baten als tegenpresatie voor de levering van producten of diensten	300	-	300	157
Totaal overige baten	61.668	15.000	46.668	45.119
Bruto saldo	94.584	122.500	-27.916	76.485
Kosten van beheer en administratie	61.660	76.500	14.840	54.724
Som der lasten	61.660	76.500	14.840	54.724
Saldo voor financiële baten en lasten	32.924	46.000	-13.076	21.761
Saldo financiële baten en lasten	-743	-	-743	-570
Saldo baten en lasten	32.181	46.000	-13.819	21.191

3.3 Grondslagen voor waardering en bepaling saldo baten en lasten

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke, statutair gevestigd te Franeker, bestaan voornamelijk uit:

- Beheer van Monumenten in de gemeente Waadhoeke

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Harlingerweg 18 te Franeker.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting tot Behoud van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke, statutair gevestigd te Franeker is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41004874.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk, die uitgegeven zijn door de Raad van de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. De verkrijgingsprijs van de monumenten bedraagt € 1. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.3 Grondslagen voor waardering en bepaling saldo baten en lasten

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het saldo baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de lasten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengstverantwoording

Algemeen

Netto-baten omvat de baten uit subsidies en bijdragen derden welke aan het verslag jaar kunnen worden toegerekend.

Overige baten

Onder overige baten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele activiteiten.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt of baten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

3.4 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen
	€
Aanschafwaarde	18
Boekwaarde per 1 januari	18
Investeringen	2
Mutaties 2022	2
Aanschafwaarde	20
Boekwaarde per 31 december	20

De materiële vaste activa van de stichting bestaan uit 20 monumenten welke een waarde van nihil (€ 1 per stuk) hebben. In 2022 heeft de stichting 2 monumenten van de Gemeente Waadhoeke overgenomen.

Volgens opgave van het bestuur bedraagt de herbouwwaarde van de rijksmonumenten € 38.885.404 per 1-1-2023.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Overige vorderingen		
Subsidie Rijk	-	46.393
Bijdragen derden	23.102	7.418
Vooruitbetaalde kosten monumenten	5.280	4.130
	<u>28.382</u>	<u>57.941</u>
Liquide middelen		
Rabobank 3204.74.267	201.880	125.257
Rabobank bedrijfsspaarrekening 3284.182.950	119.696	120.000
	<u>321.576</u>	<u>245.257</u>

3.4 Toelichting op de balans

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

	2022	2021
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	237.631	216.440
Uit voorstel resultaatbestemming	32.181	21.191
Stand per 31 december	<u>269.812</u>	<u>237.631</u>

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2022

De penningmeester stelt aan het bestuur voor het resultaat over het boekjaar 2022 ten bedrage van € 32.181 geheel ten gunste van de overige reserves te brengen en over 2022.

Het ingehouden deel van het saldo baten en lasten over 2022 bedraagt € 32.181.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Handelscrediteuren		
Crediteuren	<u>32.879</u>	<u>4.263</u>
Overige schulden		
Subsidie Rijk	6.731	-
Subsidie Provincie Fryslân	7.793	7.539
Subsidie Gemeente Waadhoeke	18.347	38.926
	<u>32.871</u>	<u>46.465</u>

De schulden subsidie Rijk en Provincie Fryslân betreft vooruitontvangen subsidie waar nog geen gemaakte kosten tegen over staan.

De schuld subsidie Gemeente Waadhoeke betreft vooruitontvangen subsidie voor de monumenten Molen Langwert en Toren Spannum waar nog geen gemaakte kosten tegen over staan.

3.4 Toelichting op de balans

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
Overlopende passiva		
Schuld accountantskosten	3.746	3.419
Nog te betalen beheerskosten	10.648	11.134
Nog te betalen negatieve rente Rabo. 950	23	304
	<u>14.417</u>	<u>14.857</u>

3.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2022	2021
	€	€
Netto-baten		
Subsidie Rijk	48.196	65.756
Subsidie Provincie	26.641	10.183
Subsidie Gemeente (deel toegerekend aan Monumenten)	74.788	81.144
Giften Particulieren	25	-
Baten van andere organisaties zonder winststreven (Bijdrage derden)	18.684	31.918
	<u>168.334</u>	<u>189.001</u>
Besteed aan doelstellingen		
Onderhoudskosten monumenten	85.118	114.043
Restauratiekosten monumenten	38.128	19.718
Beheerskosten (steunpunt) monumenten	10.500	12.000
Niet-subsidiabele kosten monumenten	1.672	11.874
	<u>135.418</u>	<u>157.635</u>
Overige baten		
Subsidie Gemeente (deel beheerskosten)	61.368	44.952
Rente	-	10
Baten als tegenprestatie voor de levering van diensten (Diverse ontvangsten)	300	157
	<u>61.668</u>	<u>45.119</u>
Kosten van beheer en administratie		
Niet-subsidiabele Beheerskosten (steunpunt)	36.958	34.396
Verzekeringen	16.596	14.358
Bestuurskosten	922	951
Overige kosten	7.184	5.019
	<u>61.660</u>	<u>54.724</u>
Financiële lasten		
Rentelasten en soortgelijke kosten		
Bankkosten	260	248
Rentelasten rekeningen	483	322
	<u>743</u>	<u>570</u>